

Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht

Heuvelrug, Gooi, Vechtstreek, Eemland, Kromme Rijnstreek

[website](#)

[E-mail](#)

Geo-Nieuwsbrief-20, maart 2021

water-special

Van de voorzitter

Misschien een beetje snel na de vorige nieuwsbrief, maar er is groot nieuws. Goed nieuws. De 3 waterschappen in het gebied, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, waterschap Amstel, Gooi en Vecht en waterschap Vallei en Veluwe, verklaren hun steun aan het Geopark. Met het ondertekenen van de Steunverklaring geven zij aan achter het burgerinitiatief te staan en dat waar mogelijk te ondersteunen.

Water is hoofdthema in ons Geopark, geheel in lijn met het eerdere advies van het Nationaal Forum Unesco Global Geoparks (NFUGG) om het thema 'water' leidraad te maken van het verhaal dat we vertellen. De mens is altijd druk in de weer geweest met het water in het gebied, vooral met de veiligheid en het droogmaken van de natte gebieden aan weerszijden van de Heuvelrug. Inmiddels zijn daar grote extra uitdagingen bijgekomen: ons aanpassen aan de veranderende omstandigheden van hoosbuien, droogte en bodemdaling. De komende periode is het belangrijk om voor de bewoners en de natuur niet alleen overtollig water af te voeren, maar ook voldoende water vast te houden en het grondwaterpeil te herstellen.

De samenwerking is een stimulans voor het waterbewustzijn en duurzaam toekomstbestendig waterbeheer en betekent dat het hele verhaal van het gebied nog beter boven tafel komt. Reden genoeg voor deze [water-special](#), met aandacht voor de waterhuishouding in het Geopark-gebied en de 3 waterschappen die bij het waterbeheer zo'n belangrijke rol spelen.

Hartelijke groeten, Marc Hofstra

Waterbeheer

We willen geen natte voeten maar we zullen ook veel meer water moeten vasthouden om uitdroging tegen te gaan en het grondwaterpeil te herstellen. Terwijl we jaren te veel water hebben onttrokken, waardoor het grondwaterpeil blijft dalen, en er een groeiende vraag is naar water, zullen we de waterbel echt moeten aanvullen en het water beter moeten vasthouden. Daar is een gezamenlijke aanpak voor nodig. Een grote uitdaging voor alle bewoners, waterschappen, boeren, ondernemers, terreinbeheerders en lokale overheden.

Uit de **New Scientist** van februari 2021: Sinds begin vorige eeuw is het Nederlandse waterbeleid gericht op het voorkomen van wateroverlast: water stroomt zo snel mogelijk richting zee in kanalen, slootjes en greppels. Daarnaast is het grondwaterpeil sterk verlaagd, zodat de landbouw productiever kan zijn buiten de zomerperiode. Maar met de toenemende droogte keert dit beleid zich tegen ons, stelt Piet Verdonschot van Wageningen University & Research. "We hebben een groot stuk van ons land leeg laten lopen."

Doordat een natuurlijke waterbuffer nu ontbreekt, hebben we niet genoeg water tot onze beschikking tijdens periodes van droogte. Als we niets veranderen loopt de landbouwproductie sterk terug en komt de drinkwatervoorziening in gevaar. Bossen sterven af en parasieten zoals kevers zullen daar gaan woekeren. De oplossing is simpel: we moeten de regen die in natte periodes valt beter vasthouden. "We moeten het stelsel van natuurlijke wateropslag herstellen."

In [dit filmpje](#) een heldere uitleg van Piet Verdonschot, tevens lid van de Wetenschappelijke Adviesraad van het Geopark, over de waterhuishouding in en rond de Heuvelrug, de grote uitdagingen voor wat betreft het waterbeheer en de noodzaak voor grootschalig gezamenlijk ingrijpen.

Ons burgerinitiatief heeft geen vaste inkomsten, **elke bijdrage helpt en is zeer welkom** op **NL62 RABO 0322 0867 60**, t.n.v. **Stichting Geopark Heuvelrug i.o.**, officieel erkend als ANBI. *Helpt u mee anderen te attenderen op de mogelijkheid zich in te schrijven voor deze Nieuwsbrief?*

hoogwater in Blauwe Kamer

De Blauwe Agenda

Verschillende partijen gaan samen aan de slag om het watertekort op de Heuvelrug tegen te gaan. Het gebied is, vanwege de hoge ligging, voor de watervoorziening volledig afhankelijk van regenwater. Het watersysteem van de Heuvelrug moet verbeteren en het moet ook sterker gemaakt worden omdat droogte een niet weg te denken probleem is.

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en waterschap Vallei en Veluwe gaan samen met de provincie Utrecht, Vitens, terreinbeheerders, particuliere grondeigenaren, gemeenten, het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug en natuurorganisaties de strijd tegen de droogte aan. Er is een plan opgesteld en dat de naam de Blauwe Agenda heeft gekregen. Uniek in de aanpak is dat de partijen het watersysteem van de Heuvelrug als geheel onder de loop nemen. Met als doel om meer water vast te houden, op te slaan en te infiltreren. Dit water komt uiteindelijk, via beken, sprengen en ondergrondse kwel ten goede aan de landbouw en de natuur op de flanken van de heuvelrug. Droge regio's moeten beter bestand raken tegen de invloeden van droogte aan de ene kant en wateroverlast aan de andere kant. Door regenwater slimmer op te vangen en langer vast te houden in de bodem, is dat later bruikbaar voor momenten van droogte.

Hanke Bruins Slot, gedeputeerde provincie Utrecht : *“We merken allemaal de gevolgen van het veranderende klimaat. Je ziet het aan de planten in de tuin die meer te lijden hebben van de droogte en de warmte. Datzelfde zien we op grotere schaal terug in de natuur in onze provincie. Het extremere weer en de waterproblemen, vragen van ons dat we anders omgaan met de ruimte in de stad en in het landelijk gebied. Als overheid, inwoners en bedrijven op de Utrechtse Heuvelrug kunnen we daar samen wat aan doen, door anders om te gaan met het water in onze achtertuin en de bredere omgeving. Zo zorgen we dat de Utrechtse Heuvelrug en het gebied daaromheen ook in de toekomst mooi en vitaal blijft.”*

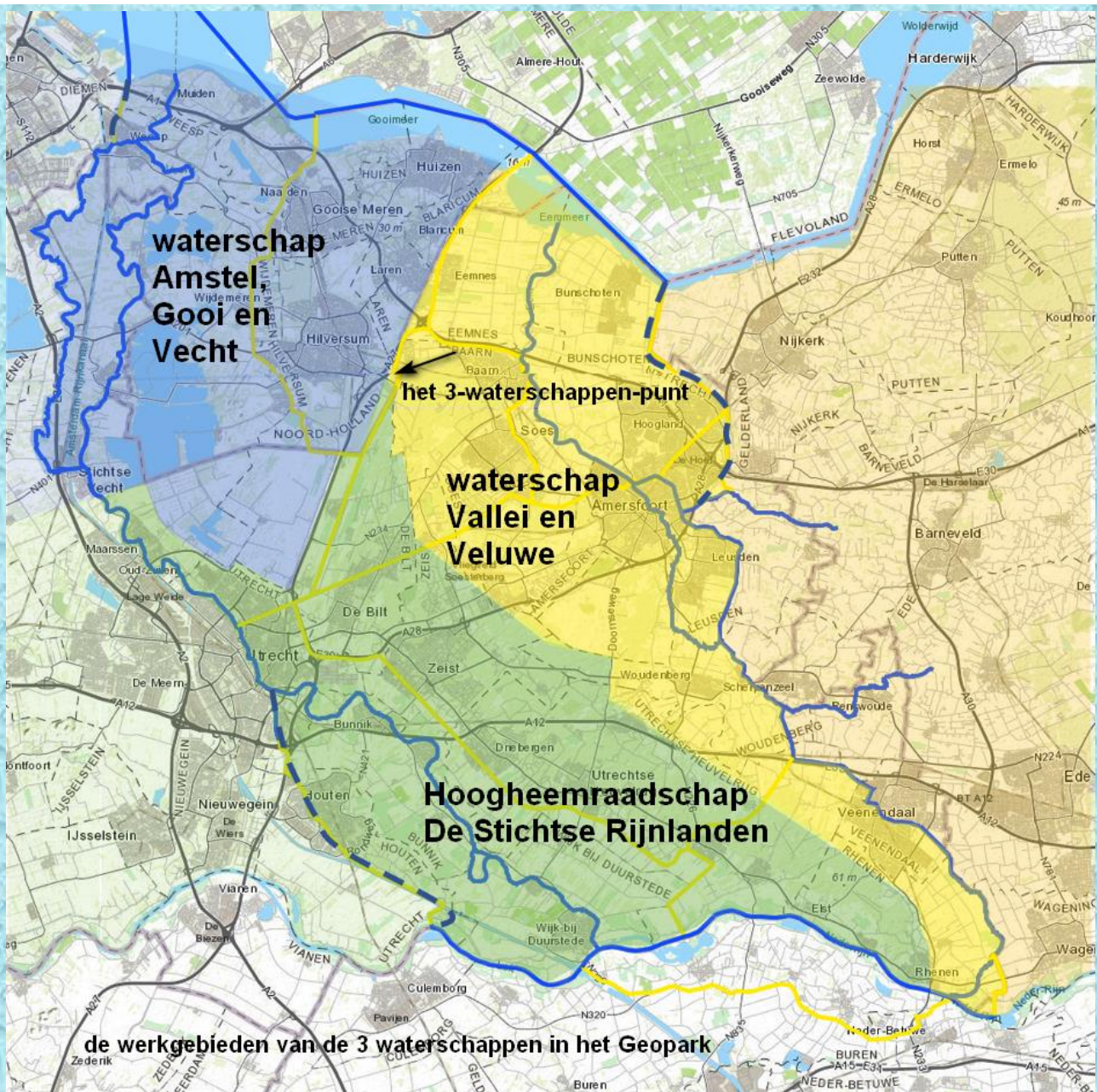
Ons burgerinitiatief heeft geen vaste inkomsten, **elke bijdrage helpt en is zeer welkom** op **NL62 RABO 0322 0867 60**, t.n.v. **Stichting Geopark Heuvelrug i.o.**, officieel erkend als ANBI. **Helpt u mee anderen te attenderen op de mogelijkheid zich in te schrijven voor deze Nieuwsbrief?**

De waterschappen

Ouder dan alle andere bestuursorganen zijn de waterschappen. Sinds het begin van de grote ontginningen in de 12de eeuw was de zorg voor de waterhuishouding toevertrouwd aan lokale of regionale organisaties die in de 19de eeuw 'waterschappen' gingen heten. De aanleg in 1122 van de dam in de Kromme Rijn bij Wijk bij Duurstede leidde tot het oudste samenwerkingsverband op het terrein van de waterstaat in ons land. De dam werd niet lang daarna opgenomen in een doorgaande Lekdijk. Het belang van goede zorg voor deze dijk was zo groot dat men het toezicht op het onderhoud van de dijk niet versnipperd aan plaatselijke heren wilde overlaten. Nadat in 1230 een rivieroverstroming grote schade had aangericht, werd op initiatief van de Hollandse graaf Floris IV in 1234 een algehele dijkverzwaring uitgevoerd. Floris' broer Otto, toen bisschop van Utrecht, stelde een dijkgraaf aan die het toezicht op het dijkonderhoud kreeg. De bisschoppelijke Dijkbrief van 1328 wordt beschouwd als begin van de waterschappen.

In het Geopark zijn 3 waterschappen actief: Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR), waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV), en waterschap Vallei en Veluwe (V&V). De waterschappen beschermen tegen overstromingen, zorgen voor precies genoeg water voor iedereen, zorgen voor schoon water en werken samen met andere partijen om klimaatproblemen aan te pakken.

Met de publiekscampagne **'Waterbazen'** willen de waterschappen zo veel mogelijk Nederlanders betrekken bij hun werk en ze prikkelen om zelf ook waterbewust bezig te zijn.

Ons burgerinitiatief heeft geen vaste inkomsten, **elke bijdrage helpt en is zeer welkom** op NL62 RABO 0322 0867 60, t.n.v. **Stichting Geopark Heuvelrug i.o.**, officieel erkend als ANBI. Helpt u mee anderen te attenderen op de mogelijkheid zich in te schrijven voor deze Nieuwsbrief?

Eén van de grootste projecten van dit waterschap betreft de dijkversterking van de Lekdijk. Het traject Wijk bij Duurstede – Amerongen heeft een totale lengte van 11 km. Het traject ligt in twee gemeenten: Utrechtse Heuvelrug en Wijk bij Duurstede. Bij dit project wordt de dijkversterking zoveel mogelijk gecombineerd met ruimtelijke ontwikkelingen. Het project loopt naar verwachting door tot 2026.

De Dijkdriedaagse

Dijkgraaf Jeroen Haan en hoogheemraad Els Otterman van HDSR lopen op 2, 3 en 4 juni 2021 van Amerongen naar Schoonhoven. Graag nodigen zij u uit om een deel van het traject of het geheel hiervan met ze mee te lopen. Ze willen al wandelend het gesprek aangaan met professionals, bestuurders, volksvertegenwoordigers, bewoners en andere geïnteresseerden. Het gesprek kan gaan over de dijk, het rivierenlandschap, waterveiligheid en eventuele andere thema's die aan de dijk en de rivier gerelateerd zijn. Het landschap vertelt een deel van het verhaal maar ze willen daarnaast inspirerende sprekers uitnodigen om op verscheidene plekken langs de dijk een inhoudelijke toelichting te geven of een boeiend verhaal te vertellen over het belang en de historie van de dijk.

En ook voor anderen is er gelegenheid om op de mobiele zeepkist een korte pitch te geven. Komende maanden wordt het programma steeds verder ingevuld. Met namen, plaatsen en tijden. Loopt u mee? Of wilt u op de hoogte blijven? Mail dan uw contactgegevens naar dijkdriedaagse@hdsr.nl. Uiteraard worden de Corona-maatregelen gevolgd. Mocht het zo zijn dat juni nog niet verantwoord zal zijn, dan wordt de Dijkdriedaagse naar een later moment verplaatst.

Op de website van HDSR een simulatie van de gevolgen van een dijkdoorbraak bij Amerongen.
Op deze website ook informatie over de subsidieregeling “**Blauwe Bewonersinitiatieven**” waarmee het waterschap projecten subsidieert die zorgen voor het vergroten van het waterbewustzijn en duurzaam waterbeheer.

ijspret bij Wijk bij Duurstede

Ons burgerinitiatief heeft geen vaste inkomsten, **elke bijdrage helpt en is zeer welkom**
op NL62 RABO 0322 0867 60, t.n.v. **Stichting Geopark Heuvelrug i.o.**, officieel erkend als ANBI
Helpt u mee anderen te attenderen op de mogelijkheid zich in te schrijven voor deze Nieuwsbrief?

Twee van de meest bijzondere geo-sites in het werkgebied van dit waterschap zijn het Naardermeer en de Bethunepolder.

Het Naardermeer

Het Naardermeer is het oudste beschermde natuurgebied in Nederland en van grote ecologische waarde. In het gebied leven veel waterplanten en bijzondere diersoorten. Bijvoorbeeld kranswieren in het water, de groenknolorchis op het land, de zeldzame purperreiger en de ringslang. Waterschap Amstel, Gooi en Vecht houdt de waterstand van het Naardermeer goed in de gaten. Als in het voorjaar de zon aan kracht toeneemt en de temperatuur stijgt, dan verdampt er veel water uit het meer. Tijdens de droge maanden, van april tot september, zorgt het waterschap dat er voldoende water in het meer blijft. Vanuit de Vecht wordt water ingelaten in het Naardermeer, maar eerst wordt het teveel aan voedingsstoffen (fosfaat) verwijderd door de defosfateringsinstallatie.

De Bethunepolder

De Bethunepolder heeft een driedledige functie: waterwinning, landbouw en natuur. Vele partijen, waaronder het verantwoordelijke waterschap Amstel, Gooi en Vecht werken samen om deze functies zo goed mogelijk te combineren. Het verbod op bodemverontreiniging vanwege de status als waterwingebied heeft op de natuur positieve effecten. De 535 hectare grote polder is een uniek drinkwaterwingebied. Nergens anders ter wereld welt zoveel grondwater op als hier, namelijk 34 miljoen kubieke meter water per jaar, dat is ruwweg 1.000 liter per seconde. Hiervan wordt 25

miljoen kubieke meter gebruikt voor de productie van het drinkwater voor de stad Amsterdam wat gelijk staat aan ongeveer een derde van de totale behoefte van de hoofdstad. De polder ligt 2,75 meter beneden het niveau van de omringende polders en het waterpeil van de aangrenzende Maarsseveense- en Loosdrechtse Plassen. Zonder bemaling zou het waterpeil iedere dag met zo'n anderhalve centimeter stijgen.

De Blauwe Golf

Het waterschap startte onlangs de actie **De Blauwe Golf**. De Blauwe Golf is een beweging van mensen met een hart voor water. Mensen zoals u, die vinden dat het schoner, veiliger en beter kan. En die hun handen uit de mouwen steken. In hun eigen buurt en op hun eigen manier. Met hun actie verdienen zij een Blauwe Druppel en samen vormen zij De Blauwe Golf. Aanmelden kan via de website www.agv.nl.

Ons burgerinitiatief heeft geen vaste inkomsten, **elke bijdrage helpt en is zeer welkom** op **NL62 RABO 0322 0867 60**, t.n.v. **Stichting Geopark Heuvelrug i.o.**, officieel erkend als ANBI. Helpt u mee anderen te attenderen op de mogelijkheid zich in te schrijven voor deze Nieuwsbrief?

De Grebbedijk

Een van de grootste projecten van dit waterschap is de Grebbedijk. De Grebbedijk beschermt de Gelderse Vallei, een groot gebied met steden waaronder Amersfoort. De Grebbedijk is een bijzonder stukje dijk tussen Rhenen en Wageningen met een interessante geschiedenis. Zo zijn er nog steeds sporen te zien van gevechten rond de Grebbeberg en van dijkdoorbraken in de 17e, 18e en 19e eeuw, bijvoorbeeld van de watersnood in 1855.

Door kruiend ijs werd het water in de rivier de Rijn opgestuwd, waarbij de waterstand steeg tot ruim zes meter boven Normaal Amsterdams Peil. Toen het ijs in beweging kwam brak de aanwezige dijk door, waarna een nieuwe dijk – de huidige Grebbedijk – werd aangelegd.

De watersnood van 1855 laat zien dat een doorbraak van de Grebbedijk een enorme hoeveelheid schade veroorzaakt. Als de dijk doorbreekt loopt een groot gebied onder water, met steden als Veenendaal en Amersfoort. Dit leidt volgens berekeningen tot een directe economische schade van circa € 10 miljard en circa 250.000 getroffen. Daarom is het dan ook van groot belang dat de dijk versterkt wordt, is en blijft.

En daarom kreeg de Grebbedijk in 2017 een hogere norm. Om aan die hogere norm te voldoen, moet de dijk verbeterd worden. Waterschap Vallei en Veluwe maakt samen met de omgeving plannen voor de Grebbedijk. De dijk moet versterkt worden om ook in de toekomst te voldoen aan de verandering van het klimaat en veranderende regelgeving. Dit biedt tegelijkertijd de gelegenheid om ook andere ambities voor het gebied in kaart te brengen.

Waterschap Vallei en Veluwe kent verschillende subsidiemogelijkheden, waaronder de regeling **Watersparen**, bestemd voor eigenaren van grond in het landelijk gebied. Via deze regeling zijn financiële bijdrages te verkrijgen voor korte termijn maatregelen die bijdragen aan het tegengaan van verdroging, vasthouden van water en vergroten van de grondwatervoorraad.

Ons burgerinitiatief heeft geen vaste inkomsten, **elke bijdrage helpt en is zeer welkom** op **NL62 RABO 0322 0867 60**, t.n.v. **Stichting Geopark Heuvelrug i.o.**, officieel erkend als ANBI. Helpt u mee anderen te attenderen op de mogelijkheid zich in te schrijven voor deze Nieuwsbrief?

onderhoud door medewerkers Waternet (AGV en gemeente Amsterdam)

Eemdijk

Ons burgerinitiatief heeft geen vaste inkomsten, **elke bijdrage helpt en is zeer welkom** op NL62 RABO 0322 0867 60, t.n.v. **Stichting Geopark Heuvelrug i.o.**, officieel erkend als ANBI. Helpt u mee anderen te attenderen op de mogelijkheid zich in te schrijven voor deze Nieuwsbrief?